

Voor welke leerlingen vernieuwen we ons onderwijsprogramma?

Beschrijven van de doelgroep

Wat zijn de capaciteiten, interesses en behoeften van de leerlingen voor wie jullie je onderwijs vernieuwen? Hoe ontwikkelen talenten van leerlingen zich? Bekijk voor het ontwikkelen van talent eventueel [dit filmpje](#). Als je de leerling goed in beeld hebt, maak je een onderwijsprogramma dat daarbij past.

Maar hoe krijg je hier zicht op? Wat zijn de kenmerken van de leerlingen waarvoor je aan de slag gaat?

Kies een van deze activiteiten en breng je de doelgroep in kaart

Je bepaalt zelf hoe gedetailleerd je dit doet. Je kunt vrij kort een groep leerlingen beschrijven, bijvoorbeeld uit de bovenbouw havo. Je kunt ook uitgebreidere profielschetsen van een kleiner aantal leerlingen maken. Het voordeel hiervan is dat je later in het ontwerp beter rekening kunt houden met verschillen tussen leerlingen. Dat betekent dat je beter kunt differentiëren.

Activiteit 1 - samen met collega's profielschetsen maken

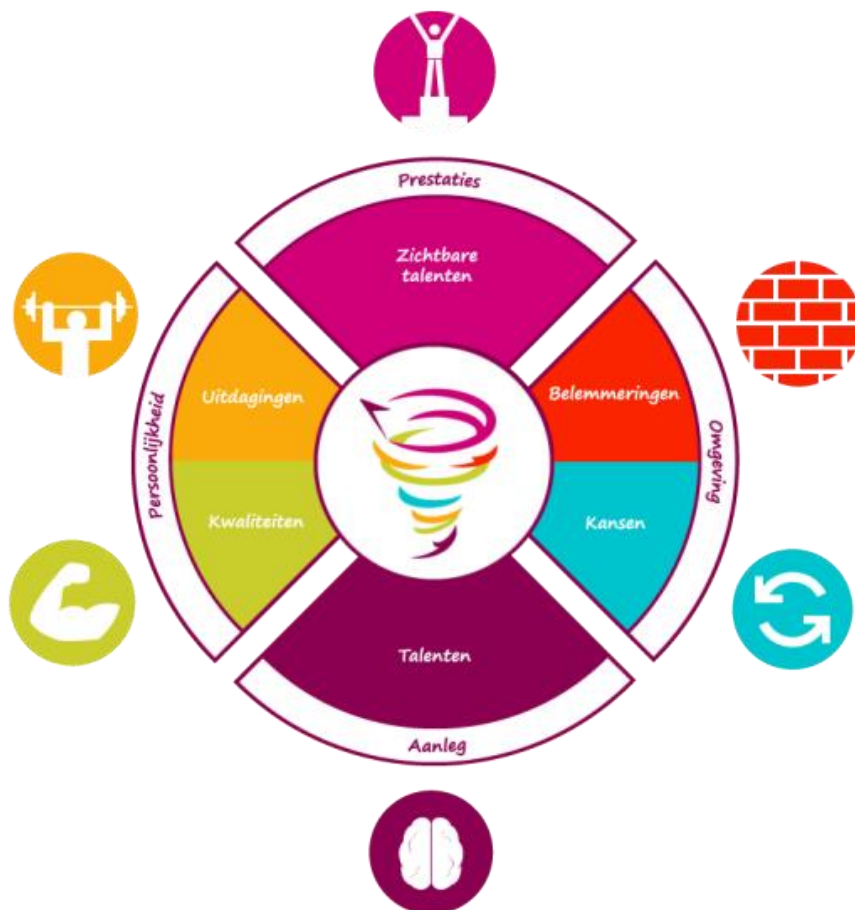
Kom samen tot een beschrijving van zes leerlingen.

1. Werk in tweetallen schetsen uit van leerlingen die je kent. Beschrijf juist die leerling die je op school tegen komt en bij wie je je als leraar afvraagt hoe je kunt zorgen voor een programma dat bij deze leerling past. Gebruik ter inspiratie onderstaand model, met in de buitenrand de categorieën prestaties, persoonlijkheid, omgeving en aanleg.
2. Bespreek samen de schetsen, selecteer er zes en geef deze fictieve leerlingen een naam.
3. Zorg ervoor dat deze zes leerlingen zichtbaar in beeld zijn wanneer je aan de slag gaat met het ontwikkelen of bijstellen van het onderwijsprogramma. Hang de schetsen bijvoorbeeld in de lerarenkamer.

Activiteit 2 - samen met leerlingen profielschetsen maken

Wil je toewerken naar een programma waarin leerlingen meer zelfverantwoordelijk zijn? Zet dan de eerste stappen hierheen met je leerlingen.

1. Vraag leerlingen in drietallen zichzelf te schetsen met behulp van onderstaand model. Welke zichtbare talenten, belemmeringen, kansen etc. zien ze bij zichzelf en bij de ander?
2. Stel de groepjes vervolgens de vragen: wat kan ons groepje, wat willen we en waar hebben we behoefte aan in het onderwijs?
3. Vraag elk groepje verslag te doen.
4. Bespreek samen met je leerlingen suggesties wat hiervoor nodig is in het onderwijs.

Activiteit 3 - in kaart brengen van vaardigheden met leerlingen

Heeft de onderwijsverbetering te maken met vaardigheden zoals samenwerken, communicatie, zelfreflectie, zelfsturing, denken en jezelf ontwikkelen? Dan helpen onderstaande kaartjes om de vaardigheden in beeld te brengen.

1. Print een set kaartjes voor elke leraar die met een groepje leerlingen aan de slag gaat. Vraag leerlingen ze los te knippen.
2. Leg per groep alle kaartjes open op tafel. De categorieën zijn: samenwerken, communicatie, zelfreflectie, zelfsturing, denken en jezelf ontwikkelen.
3. Vraag alle leerlingen twee kaartjes te kiezen die beschrijven waar ze goed in zijn.
4. Vraag om per kaartje een situatie te bedenken waarin ze die eigenschap hebben laten zien of horen.
5. Vraag alle leerlingen twee kaartjes te kiezen met eigenschappen waarin ze beter willen worden.
6. Vraag om voor een van de twee kaartjes een leersituatie te bedenken waarin ze die kwaliteit kunnen ontwikkelen. Leerlingen mogen samenwerken.
7. Vat samen wat je als leraar mee gaat nemen bij het ontwerpen, ontwikkelen, of bijstellen van het onderwijsprogramma. Waarmee wil je in elk geval rekening houden?

SAMENWERKEN

Je zorgt voor de sfeer in de groep

Je kunt op verschillende manieren met humor, complimenten of peptalk zorgen dat er prettig en goed wordt samengewerkt. Je let op hoe iedereen zich voelt, maar ook op het doel dat gehaald moet worden: een prettige werksfeer is daarvoor ook belangrijk.

SAMENWERKEN

Kan met vrijwel iedereen samenwerken

Je laat merken dat je samenwerken met wie dan ook zinvol vindt. Je kunt anderen zo nodig duidelijk maken waar jij je prettig bij voelt en waar je niet tegen kunt. Je verwacht dat van anderen ook en daar houd je rekening mee. Zo lever je een bijdrage aan een sfeer waarin je rekening met elkaar houdt. Je bent flexibel genoeg om de ene keer leidend een andere keer volgend te zijn, afhankelijk van wat nodig is.

SAMENWERKEN

Staat open voor kritiek

Je laat zien dat je feedback van anderen kunt benutten zonder dat jij je aangevallen voelt. Je kunt achterhalen en verwoorden wat anderen met hun feedback op jou bedoelen. Is de feedback terecht, dan trek je er lering uit. Je laat anderen dat ook weten.

SAMENWERKEN

Kan op een goede manier kritiek geven

Jouw feedback op anderen is er om van elkaar te leren en de samenwerking beter te maken. Je feedback snijdt hout en je denkt met de ander mee, je laat anderen in hun waarde, zoals je wilt dat anderen jou ook in je waarde laten.

<i>SAMENWERKEN</i> Je zorgt voor de ander Het maakt voor jou altijd uit hoe een ander zich voelt. Je houdt rekening met eigenschappen en omstandigheden van anderen. Je geeft hulp wanneer dit nodig is.	<i>SAMENWERKEN</i> Je gaat goed met ruzies om Als je ruzie hebt, wil je erachter komen waar het eigenlijk om gaat. Je blijft rustig en bent duidelijk over wat je dwars zit. Je probeert erachter te komen wat anderen dwars zit en je kunt dit in eigen woorden samenvatten. Als het nodig is, schakel je hulp in. Je weet ook hoe je een ruzie kunt vermijden, door bijvoorbeeld een grapje te maken of op tijd je ongelijk te bekennen.
<i>SAMENWERKEN</i> Je kunt een ander enthousiast maken Je kunt anderen motiveren, stimuleren en activeren, zodat iedereen meedoet en de werksfeer goed is. Zelf geef je het goede voorbeeld door je enthousiaste houding.	<i>SAMENWERKEN</i> Je ziet knelpunten op tijd Je merkt dat de samenwerking niet goed verloopt. Of dat nu aan jezelf ligt, aan anderen of aan de opdracht. Je kunt om verduidelijking vragen als je niet begrijpt wat er precies wordt verwacht. Als jij je taken niet op tijd afkrijgt, meld je dat ook. Als het niet lukt de knelpunten op te lossen, zorg je dat je leraar dat te weten komt.

<i>SAMENWERKEN</i> Je bent bereid je aan te passen Je laat zien dat in veel situaties het groepsbelang belangrijker is dan je eigen belang. Je begrijpt dat dingen anders kunnen gaan dan je zou willen. Je bent bereid om een tussenweg te vinden, voor het groepsbelang. Je vraagt respect voor jouw grenzen, zoals jij die van anderen ook wilt respecteren.	<i>SAMENWERKEN</i> Je neemt verantwoordelijkheid Je stelt je actief op en staat voor wat je kunt, wilt en beloofd hebt. Je doet er alles aan om jouw taken zo goed mogelijk uit te voeren. Je let erop dat vastgestelde regels en afspraken worden uitgevoerd. Je weet dat je bijdraagt aan de sfeer in de groep.
<i>SAMENWERKEN</i> Je springt in waar nodig Je probeert iets te doen als iets fout gaat, of als iemand hulp nodig heeft. Je laat zien dat je betrokken en hulpvaardig bent.	<i>SAMENWERKEN</i> Je zorgt ervoor dat je eigen en andermans doelen worden gehaald Je let altijd op drie doelen: 1. het gezamenlijke doel 2. je eigen doel 3. het doel van de ander Je kunt hier goed over praten. Je zoekt een win-winsituatie. Je zet je eigen kwaliteiten in en anderen maken gebruik van jouw kwaliteiten.

COMMUNICATIE

Je kunt de goede vragen stellen

Je denkt goed na over welke informatie je wilt hebben en welke vragen daarbij passen. Je doet je best aan de ander duidelijk te maken wat je van hem/haar wilt weten. Als het antwoord van de ander duidelijk is, dan kun je doorvragen. Je let goed op welk effect jouw vragen hebben op de ander.

COMMUNICATIE

Je kunt met vrijwel iedereen een gesprek voeren

Je probeert je in te leven in mensen met wie je gesprekken voert en reflecteert hierop. Je kunt makkelijk een gesprek beginnen en op gang houden (of weer afsluiten), ook als het met onbekenden in onbekende situaties is.

COMMUNICATIE

Je praat problemen uit

Je kunt je eigen ideeën op het probleem duidelijk onder woorden brengen. Maar je weet dat het net zo belangrijk is dat je goed kunt luisteren naar en je kunt inleven in die van de ander. Je bent bereid je eigen ideeën bij te stellen op basis van de informatie van die ander en een serieuze reflectie daarop.

COMMUNICATIE

Je hebt interesse in ideeën van anderen

Je weet dat je kunt leren van communicatie met anderen, omdat ze anders denken en andere dingen weten dan jij. Ook als iemand helemaal niet op jou lijkt of heel anders denkt, wil je je verdiepen in wat zijn of haar denkbeelden zijn.

COMMUNICATIE

Je kunt een boodschap goed overbrengen

Je kunt wat je wilt zeggen helder formuleren, waarbij je woorden kunt ondersteunen met gebaren en gezichtsuitdrukkingen. Je probeert je steeds te verplaatsen in de ander om na te gaan hoe je boodschap overkomt. Daarnaast kun je snel inspelen op de reactie van de ander.

ZELFREFLECTIE

Je kent jezelf

Je kent je eigen sterke en zwakke punten. Je hebt een beeld over hoe jij je in bepaalde rollen en situaties zult gedragen. Je weet ook op welke manier(en) je het liefst wilt leren om gestelde doelen te bereiken.

ZELFREFLECTIE

Je kunt uitleggen wat voor jou of een ander belangrijk is

Je kunt onder woorden brengen wat jij wilt en wat voor jou belangrijk is. Je weet dat dat nodig is, omdat anderen niet zomaar kunnen weten of afleiden waarom je doet zoals je doet. Je ziet in dat mensen verschillen in behoeftes en gedrag en je gebruikt dat inzicht als je wilt uitleggen wat jouw behoeftes en gedrag zijn.

ZELFREFLECTIE

Je weet dat iedereen fouten maakt

Je ziet jezelf als iemand die net als elk ander fouten maakt en fouten mag maken. Je kunt over je fouten communiceren. Je kent jezelf goed genoeg om te weten dat bepaald soort fouten bij jou horen.

<i>ZELFREFLECTIE</i> Je denkt na over je eigen handelen Je kijkt terug op hoe je dingen gedaan hebt en gaat na wat je deed, waarom je het deed en wat je zou willen veranderen. Je beseft welk effect jouw handelen voor anderen kan hebben.	<i>ZELFSTURING</i> Je verdeelt je energie goed Je weet wanneer je meer en wanneer je minder energie hebt en wat van invloed is op je energie (bijvoorbeeld: het karakter van de taak; de mensen met wie je werkt; het moment van de dag; de manier waarop je werkt; of je wel genoeg slaap hebt gehad). Op grond daarvan zorg je dat je genoeg energie hebt om alles te doen wat je wilt en moet doen.
<i>ZELFSTURING</i> Je raakt niet van streek als je een fout maakt Je weet dat je fouten maakt en ervan kunt leren. Je raakt dan ook niet in paniek wanneer er iets fout gaat. Je blijft rustig en denkt na hoe je het zo goed mogelijk kunt herstellen. Je kunt met anderen je fouten bespreken en nadenken over hoe je ze in de toekomst kunt vermijden.	<i>ZELFSTURING</i> Je weet wat het belangrijkste is en doet dit eerst Je kunt prioriteiten stellen. Je kunt afwegen wat jij belangrijk vindt met wat anderen belangrijk vinden. Je schat in hoeveel tijd elke taak kost en maakt op basis daarvan een werkplan. Als je inschatting niet klopt, onderneem je tijdig actie.

<i>DENKEN</i> Je kunt makkelijk van het ene idee naar het andere springen Je kunt met onverwachte originele ideeën komen. Je ziet snel verbanden tussen het een en het ander.	<i>DENKEN</i> Je kunt argumenteren Je doet je best om goede argumenten te geven. Je denkt na over hoe anderen en jij argumenteren en waarom je een argument redelijk, juist, onredelijk of onjuist vindt. Je weet dat argumenten gebaseerd kunnen zijn op feiten, ervaringen, gevoelens en waarden. Je bent bereid aan anderen uit te leggen waarop jouw argumenten zijn gebaseerd.
<i>DENKEN</i> Je kunt analytisch denken Je gaat op zoek naar de kern, waarbij je een onderscheid maakt tussen hoofd- en bijzaken. Je pluist graag iets uit en kunt goed dingen van elkaar onderscheiden en benoemen.	<i>DENKEN</i> Je kunt logisch denken Je ziet verbanden, bijvoorbeeld: volgordes, deel/geheel, oorzaak/gevolg, doel/ middel, feit en mening. Je kunt goed stap voor stap een redenering opzetten of ontleden.

<i>DENKEN</i> Je bent een creatieve denker Je kunt een vraag stellen of een probleem formuleren waar anderen niet zo gauw opkomen. Je durft buiten gebaande wegen te treden in denken of ontwerpen.	<i>DENKEN</i> Je kunt kritisch denken Je laat je niet door anderen voorschrijven wat en hoe je moet denken. Je neemt niet zomaar iets aan, maar je beweert ook niet zomaar iets. Je vraagt je af waar iets op is gebaseerd en of de manier van redeneren klopt. Je doet dat voor je eigen gedachtegangen net zo goed als voor die van anderen. Je bent bereid je gedachten aan die van anderen te toetsen. Je gebruikt vragen en denkbeelden van anderen om je eigen gedachten en manier van denken en redeneren verder aan te scherpen.
<i>JEZELF ONTWIKKELEN</i> Je wilt jezelf graag ontwikkelen Je wilt graag veel weten en leren. Je kunt aangeven welke vakken en onderwerpen je interessant vindt en waarom je daar meer van wilt weten.	<i>JEZELF ONTWIKKELEN</i> Je durft te experimenteren Je durft nieuwe taken op je te nemen en activiteiten te ondernemen. Je bent dan niet bang om onderuit te gaan. Ook als je niet weet wat de uitkomst zal zijn, probeer je dingen uit.

JEZELF ONTWIKKELEN

Je wilt jezelf graag ontwikkelen

Je doet je best om verder te komen, meer te doen, meer te kunnen, te weten, te durven. Je kent je eigen sterke en zwakke punten.

JEZELF ONTWIKKELEN

Je kunt goede (leer)vragen stellen

De vragen die je stelt helpen je om verder te komen in wat je wilt weten of wilt kunnen. Je kunt uitleggen wat je precies wilt leren, wie of wat je nodig hebt om te leren en welk resultaat je nastreeft.

JEZELF ONTWIKKELEN

Je neemt initiatief

Je bent actief bezig met wat je moet doen of met wat je tegenkomt. Je komt met voorstellen en bedenkt oplossingen, ook als er niet om gevraagd wordt. Als iets onduidelijk is of je loopt vast, wacht je niet af tot een ander het komt oplossen.

JEZELF ONTWIKKELEN

Je kunt improviseren

Je kunt omgaan met onverwachte situaties. Je kunt snel iets doen of bedenken als iets dreigt te mislukken. Je kunt in dergelijke situaties makkelijk goede alternatieven bedenken.

